

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.337/2024/15.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Varga Eszter, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2025. február 25.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): III. rendű

Első fok: Fővárosi Törvényszék, 24.B.1492/2014/198., ítélet,
tárgyalás, 2018. október 8.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 4.Bf.47/2019/34., ítélet,
nyilvános ülés, 2019. június 6.

Az indítvány előterjesztője: a III. rendű terhelt

Az indítvány iránya: a III. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Törvényszék 24.B.1492/2014/198. számú és a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.47/2019/34. számú ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2018. október 8-án kihirdetett 24.B.1492/2014/198. számú ítéletével a III. rendű terheltet felbujtóként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], társtettesként elkövetett csődbűncselekmény bűntettében [Btk. 404. § (2) bekezdés a) pont, (1) bekezdés a) pont I. fordulat] és felbujtóként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) mondta ki bűnösnek. Ezért őt mint visszaesőt halmazati büntetésül 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2019. június 6-án jogerős 4.Bf.47/2019/34. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta akként, hogy a III. rendű terhelt cselekményeit 4 rendbeli – 3 rendbeli felbujtóként, 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett – költségvetési csalás bűntettének [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], felbujtóként elkövetett költségvetési csalás bűntettének [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont], társtettesként elkövetett csődbűncselekmény bűntettének [1978. évi IV. törvény 290. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés] és 1 rendbeli felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének [1978. évi IV. törvény 276. § a) pont] minősítette. A vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 6 évre súlyosította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a III. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt okra hivatkozással elsődlegesen a megtámadott határozat hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása, másodlagosan enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

[4] Indokai szerint az elsőfokú bíróság nem a törvénynek megfelelően alkalmazta a Btk. 2. §-át, mivel az elbíráláskor hatályos Btk. alkalmazása súlyosabb minősítést eredményezett, valamint a másodfokú bíróság is tévedett, amikor adócsalás büntette helyett költségvetési csalás bűntettében állapította meg a bűnösségét.

[5] A másodfokú bíróság törvénysértően állapította meg a bűncselekmények elkövetési idejét, ugyanis azok ténylegesen 2010. második felében és 2011. évben valósultak meg, ellentétben a bíróság által megállapított 2012. évvel. Álláspontja szerint ezért a 2011. évben hatályos régi Btk. 310. § (4) bekezdése szerinti adócsalás bűntettét lehetett volna a terhére róni.

[6] Kifogásolta, hogy a visszaesői minőségét a büntető anyagi jogi szabályok megsértésével állapította meg a bíróság, és ez eltúlzottan súlyos büntetést eredményezett.

[7] Vitatta a 2010. június 30-án alapított cég vonatkozásában az ügyvezető vallomásában foglaltakat.

[8] A Legfőbb Ügyészség BF.385/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[9] Az ügyész kifejtette, hogy a III. rendű terhelt a Btk. 2. §-ának megsértésére csak a költségvetési csalás minősítése körében hivatkozott, azonban annak megítélésénél jelentősége van az irányadó tényállás II/2. pontja alapján terhére rótt, időrendben legutolsó bűncselekmény – a csődbűncselekmény – elkövetési idejének is.

[10] A II/2. tényállási pontban írt cselekmény elkövetési ideje 2013. év, pontosabban meg nem határozható, de a Csődtv. 31. § (1) bekezdése szerinti 2013. április 4. napja előtti időpont. Az elkövetéskor hatályos anyagi jogszabályokat ekként az 1978. évi IV. törvény, míg az elbíráláskor (2019. június 6.) hatályos büntető anyagi jogszabályokat a Btk. tartalmazza.

[11] Álláspontja szerint az elkövetéskor hatályos Btk. alkalmazására tévesen került sor.

[12] Kifejtette, hogy az irányadó tényállásban nincs adat arra, hogy a III. rendű terhelt a korábbi jogerős ítélettel kiszabott büntetése 2007. május 25. napján történt kitöltését követő három éven belül jelen ügy tárgyát képező cselekményekben részesi magatartást kifejtett volna, így a III. rendű terhelt sem az elkövetéskor, sem az elbíráláskor hatályos Btk. alapján nem minősül visszaesőnek.

[13] A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és egyes törvények pénzügyi bűncselekményekkel összefüggő módosításáról szóló 2011. évi LXIII. törvény 2. §-a 2012. január 1-jei hatállyal módosította az 1978. évi IV. törvény 310. §-át, és az adócsalás törvényi tényállás helyébe a költségvetési csalás lépett.

[14] Ezért már az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 310. §-a szerint is költségvetési csalásnak és nem adócsalásnak minősül a III. rendű terhelt I./1-3. és II/1. tényállási pont szerinti cselekvősége.

[15] Mivel a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontja az 1978. évi IV. törvényben a végrehajtási fokozathoz, míg a Btk.-ban a visszaesői minőséghez igazodik, ezért ebben a körben jelentősége van annak, hogy a III. rendű terhelt visszaesői minőségének megállapítására tévesen került sor.

[16] Az I/1-3. és a II/1. tényállási pont szerinti cselekményeknél a III. rendű terhelt az adóbevallások benyújtásáért felelős, vezető tisztségviselőként eljáró társaihoz társult részesként. Az 1. számú Kft. esetében a tettesi magatartást a IV. rendű, valamint az V. rendű terhelt, a 2. számú Kft. esetében a VII. rendű terhelt, a 3. számú Kft. esetében az 1. számú tanú, majd a 4. számú Kft. esetében ismét a IV. rendű terhelt fejtette ki. A III. rendű terhelt költségvetést károsító magatartása tehát négy tetteshez kapcsolódott, ekként a részesként elkövetett költségvetési csalás büntette is 4 rendbelinek minősül. A III. rendű terhelt részesi magatartása az 1. számú tanú cselekményéhez kapcsolódóan bűnsegédi, míg a többiek tekintetében felbujtói.

[17] Az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény alkalmazásában a III. rendű terheltnek az I. és a II/1. pontban foglalt cselekménye 4 rendbeli az 1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő – 3 esetben felbujtóként (I/1., I/2., II/1.), 1 esetben bűnsegédként (I/3.) elkövetett – költségvetési csalás büntettének, valamint 5 rendbeli, 4 esetben folytatólagosan, 4 esetben felbujtóként, 1 esetben bűnsegédként elkövetett, az 1978. évi IV. törvény 276. §-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétségének minősülne.

[18] A felülvizsgálati indítvánnyal nem támadott, az irányadó tényállás II/2. pontja szerinti cselekmény az 1978. évi IV. törvény 290. § (1) bekezdés a) pontba ütköző és a (2) bekezdés

szerinti csődbűncselekménynek minősül, amelyet a Btk. 291. § szerinti értelmező rendelkezésre is figyelemmel felbujtóként követett el a III. rendű terhelt, ami öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[19] Az 1978. évi IV. törvény alapján kiszabható halmazati büntetési tételkeret öt évtől tizenöt évig tartó szabadságvesztés, valamint a 47. § (2) bekezdés alapján a III. rendű terhelt a büntetés legalább háromnegyed részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

[20] Az elbíráláskor hatályos Btk. alapulvételével a III. rendű terheltnek az I. és a II/1. tényállási pontban foglalt cselekményei 4 rendbeli a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő – 3 esetben felbujtóként (I/1., I/2., II/1.), 1 esetben bűnsegédként (I/3.) elkövetett – költségvetési csalás büntetettének, valamint 5 rendbeli, 4 esetben folytatólagosan, 4 esetben felbujtóként, 1 esetben bűnsegédként elkövetett a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználása vétségének minősül.

[21] A III. rendű terhelt csődbűncselekmény körében értékelendő cselekvősege a Btk. 404. § (1) bekezdés a) pontba ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősül, amelyet felbujtóként követett el, és amely egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[22] A Btk. alkalmazásában a kiszabható halmazati tételkeret ugyancsak öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés. Az elbíráláskor hatályos Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontja alapján a III. rendű terhelt a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra, amely kedvezőbb az elkövetéskori Btk.-hoz képest.

[23] Ugyanakkor szerinte a III. rendű terhelt cselekményeinek téves minősítése nem eredményezett törvénysértő büntetést, ezért a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont szerinti felülvizsgálati ok másik törvényi előfeltétele hiányzik.

[24] A Legfőbb Ügyészség mindezek alapján a megtámadott határozatoknak a III. rendű terhelt tekintetében történő hatályában fenntartását indítványozta.

[25] A III. rendű terhelt az ügyészség indítványára tett észrevételében lényegében megismételte a felülvizsgálati indítványában foglaltakat.

III.

[26] A III. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[27] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[28] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés], a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható [Be. 659. § (1) bekezdés].

[29] Kétségtelen, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja lehetővé teszi a felülvizsgálatot, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a Btk. más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

[30] A Kúria előre bocsátja, hogy a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés megsértése önmagában nem felülvizsgálati ok (BH 2017.283.; BH 2015.324.III.; BH 2015.269.II.; BH 2015.209.; BH 2015.180.), hanem az további feltételeket kíván meg.

[31] Amennyiben az indítvány szerint a bíróság a jogerős ítéletében alkalmazandó jogszabályként olyan törvényt választott ki, mely alapján a cselekmény jogi minősítése a terhelttel szemben magasabb büntetési tételt eredményezett, mint a másik törvény alapján lett volna, úgy a kifogás tárgya valójában a cselekmény téves minősítése, és ekként vizsgálni kell azt is, hogy e téves minősítés vezetett-e törvénysértő büntetés kiszabásához. A büntetés akkor törvénysértően súlyos, ha mértéke meghaladja a helyes minősítés alapján irányadó büntetési tétel felső határát, avagy a tételkereten belüli ugyan, de a helyes minősítés alapulvételével eltúlzottan súlyos. Ebben az esetben a megsértett jogszabály a Btk. 2. § (2) bekezdés második fordulata, és az csak két feltétel – a téves minősítés és az ebből eredő törvénysértő büntetés – együttes teljesülése esetén lehet a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálat oka.

[32] Az indítvány szerint az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazása esetén adócsalásként minősülne a III. rendű terhelt cselekménye, és enyhébb büntetés lenne kiszabható vele szemben. Az indítvány tehát a jogi minősítést sérelmezi enyhébb büntetés kiszabása érdekében, ami a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában megjelölt felülvizsgálati oknak feleltethető meg.

[33] A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – fő szabályként – az elkövetése idején hatályban lévő büntetőtörvény alapján kell elbírálni. A hivatkozott törvényhely (2) bekezdése kimondja, ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntetőtörvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntetőtörvényt kell alkalmazni. Az elbírálandó jogkérdés tehát az, hogy az eljáró bíróság törvényesen jutott-e arra a következtetésre, hogy az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény alkalmazásával a III. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége enyhébben bírálható el, és kizárólag e kérdés nemleges megválaszolása esetén kell vizsgálni azt, hogy a téves törvényválasztásból következő téves minősítés törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte-e.

[34] A Btk. 1. § (1) bekezdése rögzíti a „nullum crimen sine lege” elvét, mely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan cselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet a – nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények kivételével – törvény az elkövetés idején büntetni rendelt. Jelen ügyben az indítvány sem állította, hogy a III. rendű terhelt terhére rótt cselekmények az elkövetés idején ne lettek volna bűncselekmények.

[35] Ezt követően volt vizsgálandó az, hogy az elkövetéskori törvény alkalmazása megfelel-e a Btk. 2. § (2) bekezdés második fordulatában írt rendelkezésnek, azaz a cselekmény nem minősül-e enyhébben az elbíráláskor hatályos törvény alapulvételével.

[36] Jelen ügyben a jogerős tényállás alapján a III. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekményeket 2010. július 20. és 2013. március 4. napja között követte el, a jogerős ítélet meghozatalára (elbírálás időpontja) 2019. június 6. napján került sor.

[37] Az elkövetés ideje tehát az 1978. évi IV. törvény, míg az elbírálás a Btk. hatálya alá esik.

[38] A jogerős ítélet szerint a III. rendű terhelt a cselekményeivel 4 rendbeli – 3 rendbeli felbujtóként, 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett – költségvetési csalás büntettét [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettét [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont], társtettesként elkövetett csődbűncselekmény büntettét [1978. évi IV. törvény 290. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés] és 1 rendbeli felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségét [1978. évi IV. törvény 276. § a) pont] követte el. Ezen bűncselekmények büntetési tétele az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény szerint öt évtől húsz évig

terjedő (kötségvetési csalás büntette), öt évig terjedő (kötségvetési csalás büntette), öt évig terjedő (csődbűncselekmény büntette) és egy évig terjedő (magánokirat-hamisítás vétsége) szabadságvesztés.

[39] Az elbíráláskor (2019. június 6.) hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette öt évtől tíz évig terjedő, a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette egy évtől öt évig terjedő, a Btk. 404. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő csődbűncselekmény egy évtől öt évig terjedő és a Btk. 345. §-ába ütköző és aszerint minősülő hamis magánokirat felhasználásának vétsége egy évig terjedő szabadságvesztés.

[40] Az indítvány hivatkozása, mely szerint a III. rendű terhelt terhére a költségvetési csalás büntette helyett adócsalás büntettét kellett volna megállapítani, az alábbiak miatt nem foghatott helyt.

[41] A III. rendű terheltet a bíróság jogerős ítéletében több bűncselekményben mondta ki bűnösnek, ezek közül a 4 rendbeli és az 1 rendbeli költségvetési csalás büntette és a hamis magánokirat felhasználásának vétsége 2010. július 20-tól 2012. január 20. közötti időszakra vonatkozik, míg a csődbűncselekmény ezen időszakon túlmutat, miután az 2013. március 4. napjáig tartott (II/2. tényállási pont).

[42] Az 1978. évi IV. törvény és egyes törvények pénzügyi bűncselekményekkel összefüggő módosításáról szóló 2011. évi LXIII. törvény 2012. január 1-i hatállyal módosította az 1978. évi IV. törvény 310. §-át, amely szerint az adócsalás alcím helyébe a költségvetési csalás alcím lépett.

[43] Az állami bevételek büntetőjogi védelmére szolgáló törvényi tényállás és annak megnevezése tehát az elkövetéskori időpontban költségvetési csalás volt, szemben a felülvizsgálati indítványban képviselt állásponttal. A módosított 1978. évi IV. törvény 310. §-a öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni, ha a költségvetési csalást különösen nagy értékre, üzletszerűen vagy bűnszövetségben követték el. A bíróság ítéletének indokolása tartalmazza, hogy a III. rendű terhelt a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntettét üzletszerűen és bűnszövetségben valósította meg (Fővárosi Törvényszék 24.B.1492/2014/198. számú ítélet 62. oldal 6. bekezdéstől 64. oldal 4. bekezdésig).

[44] A 2013. július 1. napjától hatályos Btk. 396. §-a a költségvetési csalás törvényi tényállását az 1978. évi IV. törvény 2012. január 1. és 2013. június 30. napja között hatályos szövegével érdemét tekintve azonos tartalommal szabályozta.

[45] A két törvényi tényállás szövegszerű összehasonlításával megállapítható, hogy bár tartalmilag eltérőek, mégis ugyanazt az elkövetési magatartást tilalmazzák, melynek azonossága tekintetében az ítélkezési gyakorlat is egységes és következetes. Ami a 2012. január 1. előtt hatályos korábbi Btk-ban adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tényre vagy adatra vonatkozó valótlan tartalmú nyilatkozattételként, ilyen ténynek a hatóság előli elhallgatásaként, vagy más megtévesztő magatartásként jelenik meg, azt az új törvényi szabályozás a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vonatkozásában történő tévedésbe ejtésnéként, valótlan tartalmú nyilatkozattételként, vagy a valós tény elhallgatásaként szerepeltet.

[46] Jelen ügyben kétségekívül megállapítható tehát, hogy a III. rendű terhelt cselekvősege a költségvetési csalás 2012. január 1. napjával az 1978. évi IV. törvényben történő megjelenését követően is kifejtésre került, így a III. rendű terhelt tekintetében az akkor már hatályban nem lévő, még az adócsalást szabályozó törvényi tényállás alkalmazása fel sem merülhet.

[47] A bűnhalmazatban lévő bűncselekmények esetén az elkövetéskor, illetve az elbíráláskor hatályban lévő büntetőtörvény alkalmazhatóságát akkor kell vizsgálni, ha a bűnhalmazatban lévő valamennyi bűncselekményt az elbíráláskor hatályos új büntetőtörvény hatálybalépése előtt követték el. Amennyiben a bűnhalmazatban lévő bűncselekményeket részben az új büntetőtörvény hatálybalépése előtt, illetve annak hatálybalépése után követték el, a bűnhalmazatban lévő valamennyi bűncselekményt az új törvény alkalmazásával kell elbírálni (BH 2019. 153.I., Kúria Bfv.I.1467/2018/8.).

[48] Értelmszerűen irányadó ez akkor is, ha az egy rendbeli bűncselekmény elkövetési magatartása tartós vagy jogellenes állapot fenntartásában áll, avagy, ha a több elkövetési magatartás természetes vagy – miként jelen esetben is – törvényi egységet alkot.

[49] Az eljáró bíróságok tehát a törvényválasztás során az 1978. évi IV. törvény elkövetéskor hatályos szövegét vetették össze az elbíráláskor hatályos Btk. rendelkezéseivel.

[50] Ugyanakkor tévesen helyezkedett a másodfokú bíróság arra az álláspontra, mely szerint a III. rendű terhelt tekintetében az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény eredményez enyhébb elbírálást.

[51] Azt a kérdést, hogy melyik törvény tekinthető enyhébbnek, az határozza meg, hogy adott esetben, adott elkövető számára melyik teremt kedvezőbb helyzetet.

[52] Kétségtelen, hogy az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazása szóba sem kerülhet, ha az elbíráláskor hatályos büntetőtörvény szerint a vád tárgyává tett bűncselekmények közül bármelyiknek a büntetési tétele súlyosabb, mint az elkövetéskor hatályos törvény szerint; ilyenkor az elbíráláskori törvény általános rendelkezései nem bírnak jelentőséggel (BH 2017.283.II.). Jelen esetben azonban erről szó sincs, a büntetési tételek – az előzőekben már kifejtettek szerint – azonosak mindkét törvényben.

[53] Ugyanakkor az 1978. évi IV. törvény 47. § (2) bekezdése alapján feltételes szabadságnak csak akkor van helye, ha az elítélt börtönben végrehajtandó büntetésének legalább háromnegyed részét kitöltötte, míg az elbíráláskor hatályos Btk. 38. § (2) bekezdése szerint, ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontja

a) a büntetés kétharmad,

b) visszaeső esetén háromnegyed

részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap.

[54] Tehát az elbíráláskor hatályos Btk.-nak a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezése csak abban az esetben nem jelent kedvezőbb elbírálást a III. rendű terheltre vonatkozóan az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvényhez képest, amennyiben a terhére rótt cselekményeket visszaesőként követte el. A III. rendű terhelt az indítványában ennek megállapíthatóságát is kifogásolta.

[55] A Kúria e körben a következőkre mutat rá.

[56] Az 1978. évi IV. törvény 137. § 14. pontja értelmében – az elbíráláskor hatályos Btk. 459. § 31. pontja ezzel egyezően rendelkezik – visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, vagy annak végrehajtását részben felfüggesztették, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem tel el.

[57] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy a III. rendű terheltet korábban kábítószerrel visszaélés büntette és más bűncselekmény miatt a Békéscsabai Városi Bíróság 2005. november 23. napján jogerős 1.B.262/2002/181. számú ítéletével 1 év

szabadságvesztés büntetésre és 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte, valamint elrendelte a Békési Városi Bíróság 2000. január 28. napján jogerős 1.B.359/1999/2. számú ítéletével kiszabott 1 évi próbaidőre felfüggesztett 5 hónap börtönbüntetés végrehajtását. A III. rendű terhelt a szabadságvesztés letöltését 2006. február 23. napján kezdte meg, feltételes szabadságra bocsátására 2007. február 26. napján került sor, a szabadságvesztés kitöltésének napja 2007. május 25. napja volt.

[58] Az 1978. évi IV. törvény – az elbíráláskor hatályos Btk. 39. § (1) bekezdése, (2) bekezdése ezzel egyezően rendelkezik – 48. § (1) bekezdése szerint a feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év. A (2) bekezdés alapján, ha a szabadságvesztés hátralevő része egy évnél rövidebb, és a végrehajtását nem rendelték el, a büntetést – a feltételes szabadság letelte után – a hátralevő rész utolsó napjával kell kitöltöttnek tekinteni.

[59] Mindez azt jelenti, hogy amennyiben a feltételes szabadságra bocsátás olyan szabadságvesztésből történik, amelynek hátralevő része egy évnél rövidebb, a feltételes szabadság tartama ugyan egy év, azonban a visszaesést (különös, többszörös visszaesést) megalapozó időtartamot a szabadságvesztés hátralevő részének utolsó napjától kell számítani, ha a feltételes szabadság megszüntetésére nem került sor (BH 2017.209.). Jelen esetben pedig erről van szó.

[60] Figyelemmel arra, hogy jelen ügyben a III. rendű terhelt az előzőekben kifejtettek szerint a korábbi szabadságvesztés büntetését 2007. május 25. napján töltötte ki, a 2010. július 20. napjával kezdődő elkövetési idő a hároméves határidőn túli, így a III. rendű terhelt nem visszaeső sem az elkövetéskori, sem az elbíráláskori büntetőtörvénykönyv szerint.

[61] Mindez azt jelenti, hogy az elbíráláskor hatályos Btk. feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezése kedvezőbb a III. rendű terheltre vonatkozóan, mint az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény rendelkezése.

[62] Kétségtelen, hogy jogerő előtt a határozott tartamú szabadságvesztés esetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés a 2012. évi C. törvény (Btk.) 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti elbírálás fogalmába tartozik. Megváltozása alapot ad – enyhébb elbírálás címén – az új törvény alkalmazására [Kúria Büntető Kollégiumának 4/2013. (X. 14.) BK véleménye].

[63] Mindezek alapján jogerő előtt az elbírálás keretében lehetőség van az elbíráláskor hatályban lévő új büntetőtörvény alkalmazására, amennyiben – egyéb hátrányosabb rendelkezések hiányában – a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezések enyhébb elbírálást eredményeznek.

[64] Ez azonban nem jelenti azt, hogy amennyiben az eljáró bíróság mégis az elkövetéskori büntetőtörvény alkalmazása mellett döntött, akkor az e szerinti feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés (ideértve a megszüntetés esetét is) jogerő felbontására alkalmas felülvizsgálati okot képez. A feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés ugyanis nem tekintendő sem a büntetés, sem az intézkedés fogalma alá tartozónak, ebben a körben a felülvizsgálat kizárt (BH 2019.43.; Kúria Bfv.II.201/2021/2.). Tehát a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés nem válik a büntetés törvényességének kritériumává (Kúria Bfv.III.1.467/2014/2.).

[65] Jelen ügyben pedig erről van szó.

[66] Mind az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény, mind az elbíráláskor hatályos Btk. alkalmazása esetén a III. rendű terhelttel szemben kiszabható halmazati tételkeret öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, melynek középértéke mindkét törvény esetében 10 év.

[67] Ehhez képest az eljáró bíróság a III. rendű terhelttel szemben a középértéket el nem érő 6 év szabadságvesztés büntetést szabott ki.

[68] Tehát nem eredményezett a III. rendű terhelttel szemben alkalmazandó súlyosabb büntetési tételkeretet az, hogy a bíróság a jogerős ítéletében az elkövetéskor hatályos Btk.-t alkalmazta.

[69] Ekként jelen esetben a III. rendű terhelttel szemben irányadó büntetési tételkeret az elkövetéskor, valamint az elbíráláskor hatályos Btk. alapján azonos, ezért (az azonos büntetési tételkereten belül) nem eredményezhet törvénysértő büntetést.

[70] Nem kétséges tehát, hogy a III. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés nem törvénysértő.

[71] Következésképpen a feltételes szabadságra vonatkozó kedvezőbb jogszabály nem alkalmazása (alkalmazásának hiánya) az egyébként törvényes nemű és mértékű büntetés felülvizsgálatát nem alapozza meg.

[72] A visszaesői minőség törvénysértő megállapítása vonatkozásában a Kúria a következőkre mutat rá.

[73] A Be. 671. § 16. pontja szerint egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem rendelkezett vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett az elítélt visszaesői minőségéről.

[74] A Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja szerint pedig nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható.

[75] Erre figyelemmel a III. rendű terhelt az elsőfokú bíróságnál egyszerűsített felülvizsgálati eljárás iránti indítványt terjeszthet elő a visszaesői minőségre vonatkozó rendelkezés miatt.

[76] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[77] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[78] Ezzel szemben a III. rendű terhelt az indítványában a tényállás megalapozottságát vitatta, a bizonyítékok értékelését kifogásolta azzal, hogy a bíróság helytelenül állapította meg az elkövetési időt a költségvetési csalás vonatkozásában.

[79] Erre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényi lehetőség, a III. rendű terhelt indítványa e részében is törvényben kizárt.

[80] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek felülvizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdés alapján a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

[81] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[82] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2025. február 25.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző